

Z Państwową Strażą Pożarną bezpieczniej

O roli i zadaniach Państwowej Straży Pożarnej w zapobieganiu awariom przemysłowym oraz doskonaleniu kadry w tym zakresie mówi nadbryg. **Wiesław Leśniakiewicz**, komendant główny PSP.

Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym to ważny element w zapewnianiu bezpieczeństwa.

Jaka jest rola Państwowej Straży Pożarnej?

Rola PSP w przeciwdziałaniu poważnym awariom przemysłowym została zdefiniowana w ustawie z 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska, która stanowi implementację Dyrektywy Rady Europejskiej 96/82/EC z 9 grudnia 1996 r. dotyczącej zarządzania zagrożeniami poważnymi awariami przemysłowymi z udziałem substancji niebezpiecznych (SEVESO II). Państwowej Straży Pożarnej powierzono rolę właściwych organów w zakresie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w zakładach zwiększonego oraz dużego ryzyka.

Ze względu na szeroki zakres zadań realizowanych w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym i różny stopień ich skomplikowania, obowiązki organów PSP w stosunku do wymienionych wyżej zakładów rozdzielono odpowiednio pomiędzy komendantów powiatowych i wojewódzkich PSP. Komendantom powiatowym lub miejskim PSP przypisano pełnienie roli właściwych organów w stosunku do zakładów o zwiększonym ryzyku – ZZR, natomiast komendantom wojewódzkim PSP – w stosunku do zakładów

o dużym ryzyku – ZDR. Prowadzenie corocznych kontroli w obu grupach zakładów powierzone zostało komendantom powiatowym bądź miejskim PSP, a komendantów wojewódzkich zobowiązano do sporządzenia zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych dla ZDR oraz do informowania społeczeństwa o zagrożeniach stwarzanych przez omawiane zakłady.

Jakie są kierunki doskonalenia systemu ochrony i ratownictwa w zakresie bezpieczeństwa?

W ramach przygotowania się do realizacji zadań wynikających z dyrektywy Seveso II zorganizowano wiele różnych programów szkoleniowych i doszkalających.

W Szkole Głównej Służby Pożarnej zorganizowano m. in. dwie edycje studiów podyplomowych „Kontrola działań zapobiegających poważnym awariom przemysłowym”, które ukończyło

około 50 osób. Obecnie finalizowane są prace nad programem studiów podyplomowych, które swym zakresem obejmą całość zagadnień kontrolno-rozpoznawczych realizowanych przez PSP, w tym oczywiście dotyczących przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym.

Uzupełnieniem edukacji na poziomie akademickim, są organizowane przez Biuro Rozpoznawania Zagrożeń KG PSP szkolenia, które swym zakresem obejmujących również zapobieganie poważnym awariom przemysłowym. Podczas ww. szkoleń swoje kwalifikacje zwiększa średnio około 100 pracowników komend powiatowych i wojewódzkich rocznie.

Organizowane są również liczne konferencje i seminaria. Najlepszym tego przykładem jest organizowana w listopadzie tego roku w Bełchatowie przez Komendę Wojewódzką PSP w Łodzi, konferencja naukowo-techniczna pt. „Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym”.

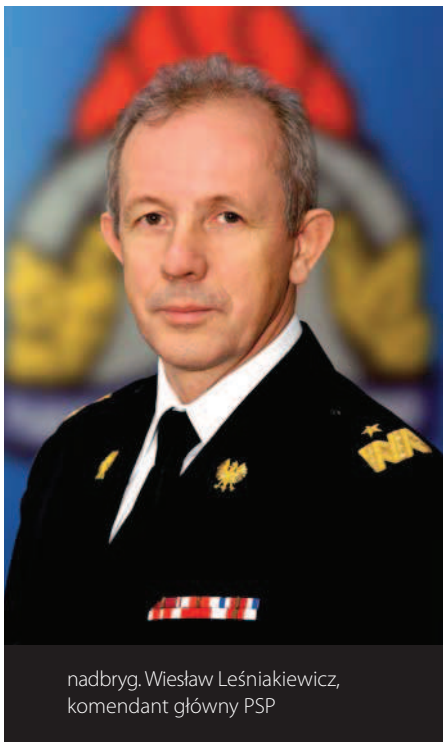
Stałym elementem doskonalenia systemu są również ćwiczenia na obiektach, w tym także przeprowadzane co najmniej raz na 3 lata obowiązkowe ćwiczenia realizacji zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych.

Aktualnie jako element doskonalenia systemu działań pionu kontrolno-rozpoznawczego realizowany jest projekt pt. „Doskonalenie stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń” w ramach działania III Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, którego celem jest wdrożenie w działalność kontrolno-rozpoznawczą nowoczesnych narzędzi (mapy cyfrowe, aplikacje komputerowe do modelowania zagrożeń, cyfrowe bazy danych).

Na uwagę zasługuje również fakt ciągłego doposażania jednostek ratowniczo-gaśniczych PSP i krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego w specjalistyczny sprzęt do prowadzenia skutecznych działań z zakresu ratownictwa chemiczno-ekologicznego. Środki finansowe na jego zakup pochodzą m. in. z budżetu państwa, Narodowego i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Unii Europejskiej.

Aby wszystkie działania były jednolite istotne jest określenie wspólnych kryteriów dla wszystkich komend w zakresie raportów o bezpieczeństwie i planów operacyjno-ratowniczych.

Formalne wymagania w zakresie treści raportów o bezpieczeństwie oraz planów operacyjno-ratowniczych określił Minister Gospodarki w aktach wykonawczych do zapisów ustawy Prawy Ochrony Środowiska w za-

nadbryg. Wiesław Leśniakiewicz,
komendant główny PSP

kresie zapobiegania poważnym awariom przemysłowym, są to w szczególności: Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 29 maja 2003 r. w sprawie wymagań, jakim powinien odpowiadać raport o bezpieczeństwie zakładu o dużym ryzyku oraz Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 17 lipca 2003 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać plany operacyjno-ratownicze.

Zadania komendantów wojewódzkich PSP dotyczące oceny rozpatrywanych dokumentów obejmują zatwierdzanie raportów o bezpieczeństwie, w tym wewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych ZDR oraz opracowywanie zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych dla ZDR, przy zapewnieniu udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie wspomnianego planu. Zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy jest sprawdzany w formie ćwiczeń nie rzadziej niż co 3 lata. Dodatkowo powinien być on aktualizowany w przypadku każdej zmiany technologii oraz zmiany funkcjonowania jednostek ratowniczych w zakładzie, na podstawie informacji od prowadzącego zakład.

Jakie informacje powinny się znaleźć w raporcie o bezpieczeństwie oraz w jaki sposób kontrolowana jest jego zawartość?

Przedstawić należy, m. in., że prowadzący zakład o dużym ryzyku jest przygotowany do stosowania programu zapobiegania awariom i do zwalczania awarii przemysłowych oraz czy zakład spełnia warunki do wdrożenia systemu bezpieczeństwa, o którym mowa w art. 252 POŚ (ustawy Prawo Ochrony Środowiska). Ponadto trzeba wykazać, że zostały przeanalizowane możliwości wystąpienia awarii przemysłowej i podjęto środki konieczne do zapobieżenia im oraz, czy rozwiązania projektowe instalacji, w której znajduje się substancja niebezpieczna, jej wykonanie, oraz funkcjonowanie zapewniają bezpieczeństwo.

Kwestie prawidłowości ustaleń zawartych w raporcie o bezpieczeństwie sprawdzane są przede wszystkim w ramach corocznych czynności kontrolno-rozpoznawczych.

W trakcie tych czynności poddaje się pod ocenę faktyczne funkcjonowanie zakładowych systemu bezpieczeństwa, a w przypadkach stwierdzenia nieprawidłowości nakazuje się ich usunięcie.

Jakie są wyniki działań kontrolno-rozpoznawczych w zakładach zwiększonego i dużego ryzyka w 2008 roku?

W ubiegłym roku w Polsce pion kontrolno-rozpoznawczy przeprowadził 355 kontroli, podczas których skontrolował 161 zakładów dużego ryzyka i 194 zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Spośród skontrolowanych zakładów w 135 ujawniono nieprawidłowości. Wśród wszystkich rozpoznanych nieprawidłowości zaledwie 8% dotyczyło raportu o bezpieczeństwie. Wykazane błędy dotyczyły m. in. przygotowania do stosowania programu zapobiegania awariom i zwalczania poważnych awarii przemysłowych, opracowania wewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych, zapewnienia bezpieczeństwa rozwiązań projektowych instalacji, w której znajduje się substancja niebezpieczna oraz jej wykonania i funkcjonowania, jak również podjętych środków koniecznych do zapobieżenia poważnym awariom przemysłowym.

Na podstawie uzyskanych wyników czynności kontrolno-rozpoznawcze należy uznać implementację zaleceń raportu za dobrą z uwagi na niewielką liczbę nieprawidłowości stwierdzonych przez organy PSP w tym zakresie.

Co do inżynierskich aspektów oceny raportów o bezpieczeństwie, na zasadach wiedzy technicznej, przyjęto do stosowania

założenie, że przy ocenie ryzyka poważnej awarii przemysłowej możliwe jest stosowanie każdej metodyki spełniającej kryteria obecnych standardów wiedzy. Na tej samej zasadzie ustalono kryteria graniczne oceny zagrożenia, m. in. wielkości promieniowania cieplnego, stężeń niebezpiecznych itd.

W ramach studiów, szkoleń i seminariów przekazano także wiedzę na temat sposobu oceny poszczególnych elementów zakładowych systemów bezpieczeństwa, jako głównego punktu odniesienia, łącząc to zagadnienie z innymi obszarami wymagań bezpieczeństwa, w szczególności z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej. Dzięki temu możemy mówić o dużym stopniu ujednolicenia procedur postępowania w zakresie oceny dotyczącej przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym. Według publikowanych corocznie raportów, w 2007 r. na terenie kraju zanotowano 133 zdarzenia o znamionach poważnych awarii, w tym 68 zdarzeń na terenie zakładów. Na szczęście żadna z awarii, w wymienionych zakładach nie była awarią „bardzo poważną”, chociaż pożar zbiornika z etyliną w Rafinerii Gdańskiej w 2003 roku, w wyniku której śmierć poniosły 3 osoby uświadamia, że лихо nie śpi.

Rozmawiał Adam Grzecznyk

W listopadzie tego roku w Belchatowie organizowana jest, przez Komendę Wojewódzką PSP w Łodzi oraz firmę BMP sp. z o.o., konferencja pt. „Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym”. – zachęca do udziału Wiesław Leśniakiewicz